

civil and legal bodies. It is due to a drastic increase in the mechanism of legal regulation of administrative preventive measures with no features of an administrative penalty.

Summarizing all the above said, we can stress that extraordinary administrative legal regimes are a system of legal regulations of administrative nature that are expressed through the restrictions of human rights and freedoms, as well as the rights of legal entities, the expand in powers of public authorities that have been introduced on the specific area provided there are circumstances defined as those within the extraordinary legislature with the aim to normalize the situation as soon as possible.

Resources

1. Hesse V.M. The exceptional state, St. Petersburg.: Pravo, 1908. - 410 p.
2. Vitsin S.E. Modeling and justification of the purposes in social management. Lectsiya. - M.: Academy of Management MVD of the USSR, 1977. - 15 p.
3. Rushailo V.B. Administrative legal regimes.: M-Shchit-M 200. - 264p.
4. Bachrach D.N. Administrative Law: Textbook for universities. - M.: BEK, 1999. -368p.
5. Korenev A.P. Administrative law in Russia. Textbook. Part 1. M.: MUI MVD of Russia. Shchit-m, 1999. - 280 p.

6. Goncharov I.V. Ensuring basic rights and freedoms of citizens in an emergency state. - M.: Academy of Management MVD of Russia. - 1999 - 60 p.

7. Administrative Law of Ukraine. Textbook for Law Universities and faculties / Y.P. Bytyak, V.V. Bogutskiy, V.M. Haratsuk and others. \ Ed. Y.P. Bytyak. - Kharkov: Pravo. - 2000. - 520 p.

8. Gushchin V.V. Legal and organizational bases of Public Security in the Russian Federation under emergency situations: Autoref.thesis ... Dr. Of legal sciences: 12.00.02 / Acad. MVD RF. - M., 1998. - 39 p.

9. Govorukha V.V. Kuznichenko S.O. Problematic aspects of emergency regimes in state administration // Bulletin of the University of Internal Affairs. - X. - №10. - 2000. - PP. 76-83.

10. Kuznichenko S.O. Extraordinary special administrative legal regimes within the legislation of Ukraine // Pravo of Ukraine. - 2000. - №12. - P. 20-24.

11. Kuznichenko S.O. Managing bodies of internal affairs under special conditions caused by abnormal phenomena of technology-related and natural disasters. - H.: "Osnova", 2001. - 152 p.

Kuznichenko S.A.

Doctor of Legal Sciences, professor

Надійшла до редакції: 16.03.2016

УДК 343.97.7

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДІЙНОСТІ ДОГОВОРІВ У ВИПАДКУ ВСТАНОВЛЕННЯ ФІКТИВНОСТІ КОНТРАГЕНТІВ АБО ВЕДЕННЯ НИМИ ФІКТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

**Мукоїда Р. В.
Аносенков А. А.**

Стаття присвячена дослідженню питання визнання угод недійсними у зв'язку з фіктивністю їх контрагентів та іншими наслідками укладення договорів з фіктивними підприємствами. Проаналізовано судову практику щодо визнання угод недійсними з підстав фіктивної діяльності контрагентів. Визначено поняття та ознаки фіктивного підприємництва, зазначені питання які потребують законодавчого урегулювання, виявлено коло проблем, пов'язаних з існуванням фіктивного підприємництва в Україні. Розглянуто можливі підходи до боротьби з наявними фіктивними підприємствами та способи запобігання появи нових. Аналізуються ознаки нереальних, безтоварних операцій, а також наслідки визнання недійсними угод у зв'язку з фіктивністю контрагента, визначенні умови визнання недійсними угод з підстав фіктивності контрагентів та можливі способи перевірки контрагентів на наявність фіктивної їх діяльності. Автори досліджують правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.

Ключові слова: фіктивне підприємство, фіктивна фірма, фіктивність контрагентів, недійсність договору.

Проанализирована судебная практика о признании сделок недействительными по основаниям фиктивной деятельности контрагентов. Определено понятие и признаки фиктивного предпринимательства, рассмотрены вопросы, требующие законодательного урегулирования, выявлен круг проблем, связанных с существованием фиктивного предпринимательства в Украине. Рассмотрены возможные подходы к борьбе с имеющимися фиктивными предприятиями и способы предотвращения появления новых. Анализируются признаки нереальных, бестоварных операций, а также последствия признания сделок недействительными в связи с фиктивностью контрагента, определены условия признания недействительными сделок по основаниям фиктивности контрагентов и возможные способы проверки контрагентов на наличие признаков фиктивности в их деятельности. Авторы исследуют правовые основы регулирования, организации, ведения бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности в Украине.

Ключевые слова: фиктивное предприятие, фиктивная фирма, фиктивность контрагентов, недействительный договор.

Статья посвящена исследованию вопроса признания сделок недействительными в связи с фиктивностью их контрагентов и другими последствиями заключения договоров с фиктивными предприятиями.
© Р.В. Мукоїда, А.А. Аносенков, 2016

The necessity of forming a new system of public administration as a tool for overcoming the crisis in Ukraine is due to radical social and economic transformations that have taken place in recent years and raised a number of

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**

both positive and negative changes in the modern Ukrainian society.

An important factor in output of the Ukrainian society of transformation crisis is to actively draw attention to economic crimes, which involve business entities with fictitious, since the situation in this area, the level of preparation and commission of such offenses, as well as the extent of the material damage caused to state directly threaten the interests of economic and overall national security of Ukraine.

Compile information on the current financial situation in our country gives grounds for the conclusions concerning the growth of crime with the activities of fictitious companies, which are committed in different sectors of the economy. This is especially true of the budget, finance and credit, banking, foreign trade, as well as in the spheres of privatization, trade and services. In recent years, there are the facts, "approbation" criminal schemes of tax evasion by using fictitious companies in the energy sector, coal and steel industries.

Analysis of the data indicates that a fictitious enterprise has become an integral part of the disorders associated with illicit trafficking and laundering of funds obtained by criminal means, and tax evasion, and the like. Therefore, this article is devoted to the study of the issue of recognition of transactions void in connection with their fictitious counterparts and other consequences of the conclusion of contracts with fictitious companies. Analyzed the jurisprudence on recognition of transactions null and void on the grounds of fictitious operations of counterparties. The concept and features of a fictitious enterprise, the issues requiring legislative regulation, identified a range of problems associated with the existence of a fictitious business in Ukraine. Possible approaches to combating existing fictitious companies and ways to prevent the emergence of new ones. Analyzed signs unreal and non-commodity operations, as well as the consequences of invalidation of transactions in connection with the fictitious company, determining the conditions for the recognition of transactions null and void on the grounds of fictitious contractors and possible ways to check for the presence of contractors fictitious signs in their activities. The authors examine the legal basis for regulation, organization, accounting and financial reporting in Ukraine.

Key words: *fictitious company, fictitious company, invalidity of contract, fictitious business.*

Починаючи з перших років незалежності України представники приватного бізнесу стикаються з проблемою позбавлення їх права на податковий кредит з ПДВ, що призводить до збільшення суми податку до сплати. Переважно підставою для цього стають висновки податківців про проведення ними так званих "безтоварних" або "нереальних" господарських операцій. Маються на увазі операції з постачання товарів або надання послуг, які фактично не здійснювались, а існували лише на папері. В результаті таких операцій постачальник може незаконно зменшити свої податкові зобов'язання з податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств.

Спори між підприємствами та контролюючими органами з цього приводу є найбільш поширеною категорією податкових справ.

Метою дослідження є надання комплексного аналізу наслідків визнання недійсними угод у зв'язку з фіктивніс-

тю контрагента, визначення умов визнання недійсними угод з підстав фіктивності контрагентів та можливих способів перевірки контрагентів на наявність фіктивної їх діяльності.

Питанню фіктивного підприємництва приділяється велика увага вітчизняних науковців, зокрема таких як Білоус В.Т., Бухтіяров О.А., Дудник Л.М., Дудоров О.О., Криницький І.Є., Кручко Т.Ю., Лисенко В.В., Мельник О.О., Мозоль І.А., Опак К.М. та інші.

Дослідженням недійсності угод з підстав фіктивності займалися такі вчені, як А. Нонко, О. Єфімов, В. Кміть, І. Мозоль, Д. Мулявка. Проблема визнання угод недійсними з підстав фіктивності їх контрагентів авторами досліджувалися з урахуванням існуючої судової практики, рекомендацій податкових органів України та практики ділового обороту щодо даного поняття.

Під поняттям "операції з ознаками фіктивності", фіскальні органи мають на увазі операції, що не мають господарської (ділової) цілі, по яких не існувало руху товарно-матеріальних цінностей (послуг), операції з контрагентами, що здійснюють фіктивну діяльність, або суб'єктами господарювання, відносно власників яких (або інших осіб, які мають над ними контроль) винесені вирoki судів, як правило, за злочин - фіктивне підприємництво (ст. 205 Кримінального кодексу України)[1].

В даний час дуже активно обговорюється практика застосування податковими органами положень статті 228 Цивільного кодексу України[2] і статей 207, 208 Господарського кодексу України[3], в зв'язку з тим, що застосування зазначених норм для визнання операцій фіктивними тягне за собою досить негативні наслідки для обох контрагентів.

Оформлення господарських операцій з ознаками фіктивності - проблема, яка в основному, стосується платників податків, що використовують при формуванні показників, пов'язаних з визначенням податкових зобов'язань, витрат з податку на прибуток та податкового кредиту з ПДВ.

Варто сказати, що судова практика в цій категорії спорів неодноразово зазнавала змін. Нажаль, за останні 10 років ми спостерігаємо тенденцію до все більш суворого трактування судами норм чинного законодавства по відношенню до платників податків, встановлення судовою практикою додаткових вимог до діяльності підприємств понад визначені законом. Останні рішення Верховного суду тільки підтверджують таку тенденцію.

Сутність змін у судовій практиці полягає у тому, що пріоритетним у судовому процесі стає дослідження контрагента позивача замість з'ясування реальності господарської операції.

Причиною подібного правозастосування є наявність на ринку представників "тіньового сектору економіки", які ухиляються від сплати податків та переводять безготівкові кошти у готівку. Механізм такої незаконної діяльності полягає як раз у проведенні "безтоварних" операцій за допомогою спеціальних конвертаційних площадок. Однак застосування адміністративними судами останніх правових позицій Верховного суду здатне разом з позбавленням недобросовісних підприємств податкових вигід спричинити порушення прав значної частини сумлінних платників податків.

Податкові органи, за результатами позапланових документальних перевірок, збільшують податкові зобов'язання платника податків, застосовуючи при цьому статтю 228 ЦК України та / або статті 207, 208 ГК України,

по відношенню до операцій з контрагентом платника, при цьому, дуже часто податківці посилаються на існуючий (вступив в законну силу) вирок суду за статтею 205 КК України, відносно власників контрагента платника податків, або посилаються на розслідування кримінального провадження за статтею 205 КК України.

Як показує практика, в подібних вироках - відносно фіктивності підприємництва, здійснюваного з метою надання податкової вигоди платникам податків, як правило, міститься інформація про те, що певні суб'єкти господарювання (юридичні особи) зареєстровані за грошову винагороду на підставних осіб, без наміру здійснювати підприємницьку діяльність, з метою використання їх реквізитів та рахунків в банках для прикриття протиправних фінансових операцій та ухилення від сплати податків. При цьому, здійснюється така діяльність, наприклад, шляхом підробки документів для документального оформлення безтоварних операцій.

Тут виникає цілком адекватний питання: чи міг такий "фіктивний" суб'єкт господарювання одночасно здійснювати незаконну діяльність з одними контрагентами, і реальну підприємницьку діяльність з чесною господарською метою з іншими суб'єктами господарювання. Іншими словами, чи можна всі операції такого "фіктивного" суб'єкта господарювання, щодо якого є вищевказаний вирок вважати операціями з ознаками фіктивності або ж реальними поставками товарів (послуг)? Чи є наявність такого вироку прямою підставою для визнання нікчемними (недійсними) всіх господарських операцій такого суб'єкта господарювання з усіма його контрагентами без винятку чи ні?

На думку Андрія Волинця, основними аргументами, які міг би використати платник податків при оскарженні в суді рішення податкових органів, можуть бути такі:

на момент виконання договору платник податку не знав і не міг знати про протиправний характер дій контрагента, а тому не зобов'язаний нести будь-яку фінансову відповідальність за наслідками цього договору;

стягнення коштів за наслідками визнання договору недійсним за статтями 207, 208 ГК України з винної сторони у розмірі, що дорівнює сумі договору, є справедливою відповідальністю за шкоду завдану державі й носить компенсаційний характер, насамперед у значенні недоодержаних податків через протиправні дії винної особи;

жодним законодавчим актом України не передбачено фінансову відповідальність однієї особи за протиправні дії іншої особи, так як і не передбачено сторнування раніше створених податкових зобов'язань платника податку, на підставі документів, про недійсність яких він не знав і не міг знати на момент їх отримання;

чинним законодавством України не передбачено обов'язку платника податків перевіряти законність реєстрації контрагента, дійсність свідоцтва платника ПДВ та належних повноважень особи на підписання податкової накладної, справність сплати контрагентом податків та чинність установчих документів[4].

Починаючи з 2011 р. і до теперішнього часу адміністративні суди виходили з того, що покупець товарів або послуг має право сформувати податковий кредит за операціями, які були реально вчинені сторонами, фактично здійснювались, а не лише задокументовані на папері.

Суди, приймаючи рішення, спирались на інформаційні листи Вишого адміністративного суду України від 01.11.2011 року № 1936/11/13-11[5] та від 02.06.2011 року № 742/11/13-11[6]. В ході розгляду справ суд з'ясо-

вував, чи відбувався в процесі здійснення господарської операції рух активів від постачальника до покупця, чи наявна у покупця економічна мета для закупівлі відповідних товарів або послуг. Простіше кажучи, позивач мав довести, що товар дійсно був переданий йому не лише за допомогою надання суду видаткових накладних, а і підтвердивши реальність операції будь-якими додатковими доказами. Крім того, покупець мав дійсно потребувати таких товарів для використання у своїй господарській діяльності. Це означало б, що в діях покупця наявна певна ділова мета.

Першою ластівкою нової практики стала Постанова Верховного суду України від 22 вересня 2015 р. у справі за позовом ТОВ "Фоззі-Фуд" до Державної податкової інспекції у Києво-Святошинському районі Головного управління Державної фіскальної служби України у Київській області[7]. Суть справи як раз полягає у тому, що посадові особи контрагента заперечують свою причетність до фактичної діяльності підприємства, підписання будь-яких документів, в тому числі податкових накладних. У своїй постанові Верховний суд зробив висновок, що податкові накладні, виписані від імені таких посадових осіб, не можуть посвідчувати факт придбання товарів, робіт чи послуг, а тому віднесення відображених у них сум ПДВ до податкового кредиту є безпідставним. При цьому Верховний суд не наголошував на необхідності встановлення реальності господарської операції. Також суд найвищої інстанції не зазначав, що непричетність посадових осіб має бути встановлена вироком суду.

Не важко передбачити, що робота контролюючих органів після імплементації висновків ВСУ по справі ТОВ "Фоззі-Фуд" у судову практику зводитиметься саме до встановлення факту фіктивності контрагента платників податків, наприклад, через пояснення певних осіб про відсутність у них наміру здійснювати господарську діяльність під час заснування підприємства. При цьому не буде потрібно збирати докази про реальний рух активів між платниками податків, про їх використання у господарській діяльності, існування при цьому ділової мети тощо.

У справі за позовом ТОВ "Інбуд-ХХІ"[8] до ДПІ у Солом'янському районі ГУ ДФС України в м. Києві Верховний суд пішов далі, визначивши, що статус фіктивного підприємства несумісний з легальною підприємницькою діяльністю, навіть за формального підтвердження її первинними документами. Що це означає? Припустимо, що посадових осіб постачальника визнано винними за статтею 205 Кримінального кодексу України, яка передбачає відповідальність за фіктивне підприємство. Як наслідок, всі податкові накладні, виписані таким постачальником, не дають його покупцям права на податковий кредит. Це правило виконується навіть за умови підтвердження господарських операцій всіма необхідними первинними документами.

Уявіть собі наслідки такого правозастосування. Відтепер підприємства, які фактично працювали у своїй сфері, мали непогану репутацію, але при цьому приймали участь у схемах ухилення від сплати податків, активно притягатимуться податковою міліцією до кримінальної відповідальності за фіктивне підприємство. Лише на цій підставі всі покупці, які придбавали товари або послуги у такого підприємства, автоматично втрачають право на податковий кредит. Своє право вони не зможуть захистити в суді навіть якщо в процесі постачання було задіяне безліч співробітників та кожний етап постачання документувався.

Вимоги до підтвердження даних, визначених у податковій звітності, встановлені ст.44 ПК. [9] Так, згідно з положенням п.44.1 цієї статті для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством. Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим цього пункту.

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначає закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 № 996-XIV[10].

Відповідно до ст.1 цього закону первинний документ – це документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення.

Аналіз цієї норми дає підстави вважати, що первинний документ згідно з цим визначенням містить дві обов'язкові ознаки: він має містити відомості про господарську операцію і підтверджувати її реальне (фактичне) здійснення.

Підпунктом 14.1.36 п.14.1 ст.14 ПК визначено, що господарська діяльність – це діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами.

Згідно зі ст.1 закону № 996-XIV господарська операція – це дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

Таким чином, визначальною ознакою господарської операції є те, що вона має спричиняти реальні зміни майнового стану платника податків.

Здійснення господарської операції і власне її результат підлягають відображенню в бухгалтерському обліку.

За змістом чч.1 та 2 ст.9 закону № 996-XIV підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи. Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити: назву документа (форми); дату і місце складання; назву підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Тобто для бухгалтерського обліку мають значення лише ті документи, які підтверджують фактичне здійснення господарських операцій.

Слід зазначити, що договір не є первинним обліковим документом для цілей бухгалтерського обліку. Відповідно до ч.1 ст.626 Цивільного кодексу договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Отже, договір свідчить лише про намір виконання дій (операцій) в майбутньому, а не про їх фактичне виконання.

Відповідно до вищенаведеного визначення господарська операція пов'язана не з фактом підписання договору, а з фактом руху активів платника податків та руху його капіталу.

Вимога щодо реальних змін майнового стану платника податків як обов'язкова ознака господарської операції кореспондує з нормами ПК.

Так, згідно з п.138.2 ст.138 ПК витрати, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, визнаються на підставі первинних документів, що підтверджують здійснення платником податку витрат, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених розділом II цього кодексу.

При цьому відповідно до пп.139.1.9 п.139.1 ст.139 ПК не включаються до складу витрат витрати, не підтверджені відповідними розрахунковими, платіжними та іншими первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку.

Водночас відповідно до п.198.3 ст.198 ПК податковий кредит звітного періоду визначається виходячи з договірної (контрактної) вартості товарів/послуг, але не вище рівня звичайних цін, визначених відповідно до ст.39 цього кодексу, та складається з сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку за ставкою, встановленою п.193.1 ст.193 цього кодексу, протягом такого звітного періоду у зв'язку з: придбанням або виготовленням товарів (у тому числі при їх імпорті) та послуг з метою їх подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку; придбанням (будівництвом, спорудженням) основних фондів (основних засобів, у тому числі інших необоротних матеріальних активів та незавершених капітальних інвестицій у необоротні капітальні активи), у тому числі при їх імпорті, з метою подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку.

Згідно з п.198.6 ст.198 ПК не відносяться до податкового кредиту суми податку, сплаченого (нарахованого) у зв'язку з придбанням товарів/послуг, не підтверджені зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних податковими накладними чи не підтверджені митними деклараціями, іншими документами, передбаченими п.201.11 ст.201 цього кодексу.

Аналіз наведених норм свідчить, що господарські операції для визначення податкового кредиту мають бути фактично здійсненими та підтвердженими належним чином оформленими первинними бухгалтерськими документами, які відображають реальність таких операцій, та спричиняти реальні зміни майнового стану платника податків.

Довести правомірність своїх дій чи бездіяльності відповідно до принципу офіційності в адміністративному судочинстві зобов'язаний суб'єкт владних повноважень.

Слід зазначити, що дійсно, наявність вироку за статтею 205 КК України, відносно власників суб'єкта господа-

рювання (або інших осіб, які мають над ним контроль), з яким платник податків здійснював господарські операції, є значимим аргументом для податкових органів, які ставлять під сумнів дійсність господарських операцій з таким суб'єктом господарювання. Скажемо більше, якщо операції з таким платником податку відображаються у матеріалах кримінального провадження, і у вирокі суду встановлені фактичні обставини незаконності таких господарських операцій, то, дійсно, у податкових органів будуть правові підстави для заперечування (невизнання) таких господарських операцій. У результаті податківці збільшать податкові зобов'язання платника податків, і будуть намагатися стягнути санкції.

На завершення слід додати, що неузгодженість між собою положень Господарського та Цивільного кодексів України щодо визнання недійсними нікчемних правочинів створює певні проблеми у практиці правозастосування. Вбачається доцільним уніфікувати норми Господарського і Цивільного кодексів України, передбачивши єдиний порядок і підстави, а також наслідки визнання недійсними нікчемних правочинів, укладених з метою, яка суперечить інтересам держави та суспільства.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

4. Волинець Андрій. Податкова відповідальність через контрагентів з ознаками фіктивності: хто правий? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/author.php?id=620>

5. Щодо підтвердження даних податкового обліку.

Вищий адміністративний суд; Лист від 01.11.2011 № 1936/11/13-11. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>

6. Щодо однакового застосування адміністративними судами окремих приписів Податкового кодексу України та [...] Вищий адміністративний суд; Лист від 02.06.2011 № 742/11/13-11 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>

7. Про скасування податкових повідомлень-рішень [...]. Верховний Суд України; Постанова від 22.09.2015 № 810/5645/14 Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>

8. Податковий кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

9. Про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень. Верховний суд України; Постанова від 26 січня 2016 року № 21-4781а15 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/27EDDF01CE082D74C2257F740041D101](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/27EDDF01CE082D74C2257F740041D101)

10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Верховна Рада України; Закон від 16.07.1999 № 996-XIV. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

Мукоїда Р.В.

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри ОРД ОДУВС

Аносенков А.А.,

кандидат юридичних наук, доцент
Доцент кафедри АП та АП ОДУВС
Надійшла до редакції: 17.03.2016

УДК 351.74:355.271(477)

СУТНІСТЬ ТА ВИМОГИ ДО СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ГОТОВНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ДО ДІЙ В ОСОБЛИВИХ ТА ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Бахчеван Є. Ф.

Різноманіття можливих способів і форм діяльності Національної поліції України при реагуванні на надзвичайні події і, зокрема, на такі як: злочинні прояви пов'язані з використанням вогнепальної зброї, ризики пов'язані з терористичними проявами - вимагає вироблення єдиних принципів дій в особливих та екстремальних умовах, проведення спеціальних операцій, та визначення їх тактичних основ.

Якісно вирішити ці завдання можуть тільки висококваліфіковані професіонали, які мають відповідні знання, уміння та навички професійної діяльності.

У статті аналізуються сутність та вимоги до професійної підготовки особового складу Національної поліції України, до дій в особливих та екстремальних умовах несення служби. Надаються основні вимоги та напрямки підготовки керівних кадрів Національної поліції України. На підставі дослідженого матеріалу робляться висновки про завдання та напрями професійної підготовки працівників поліції, які мають бути

© Є.Ф. Бахчеван, 2016

обов'язково враховані під час розроблення навчальних планів в системі професійної підготовки Національної поліції України.

Практична підготовка працівників до дій в особливих та екстремальних умовах має починатися вже в стінах навчальних закладів системи МВС України, де спеціальна підготовка повинна тісно перетинатися з психологічною. Саме тому більшість практичних занять повинні проходити у виді тренінгів, ситуативних завдань та безпосередньо у вигляді відпрацювання алгоритмів дій перш за все у типових ситуаціях, а також алгоритмів дій під час виконання службово-бойових завдань в особливих та екстремальних умовах, з усіма елементами які можливо відіграти та відпрацювати до автоматизму.

Ключові слова: Професійна підготовка поліцейського. Національна поліція України. Надзвичайні обставини. Особливі умови. Екстремальні умови. Службово-бойова діяльність поліції. Тактико-спеціаль-

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**